

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program Stratégiai Környezeti Vizsgálatának Tematikája

2019. március 05.

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program Stratégiai Környezeti Vizsgálatának

Tematikája

2019

Program címe: Országos Levegőterhelés-csökkentési Program (továbbiakban: OLP) – A 2016/2284 európai parlamenti és tanácsi irányelv és a Bizottság (EU) 2018/1522 végrehajtási határozata alapján

Program típusa: Kormányhatározattal elfogadásra kerülő Országos jelentőségű Környezetvédelmi Program

Előzmények

Az Agrárminisztérium (továbbiakban: AM) megbízta a Herman Ottó Intézetet Nonprofit Kft.-t a légszennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésére vonatkozó, az egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről szóló (EU) 2016/2284 európai parlamenti és tanácsi irányelv szerinti Országos Levegőterhelés-csökkentési Program elkészítésével.

Az OLP az EU Bizottság állásfoglalása szerint az egyes tervek és programok környezeti vizsgálatáról szóló 2001/42/EK irányelv hatálya alá tartozik [3. cikk (2) (a)], tehát stratégiai környezeti vizsgálat (továbbiakban: SKV) köteles. Az irányelv előírásait a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) ültette át a magyar jogrendbe.

A Kormányrendelet előírja, hogy a tematika megalapozásához az OLP-ről tájékoztatást kell adni, és az SKV konkrét tartalmának és részletezettségének (tematika) megállapításához ki kell kérni a környezetvédelemért felelős szervek szakmai véleményét.

Több szektorra vonatkozóan állami adatokhoz jutottunk, többek között minisztériumok, háttérintézmények és országos hatáskörű szervek adatait építettük be az anyagba. Az OLP összeállítása során civil szervezetekkel is tartottuk a kapcsolatot és észrevételeiket, javasolataikat felhasználtuk a dokumentum elkészüléséhez. A várható légszennyezés csökkenés mértékének

meghatározásában és a pénzügyi vonzatának kiszámításában is külső partner segítségét vesszük igénybe. A készülő SKV Tematikát közzétesszük annak érdekében, hogy a nyilvánosság kifejthesse véleményét (www.hermanottointezet.hu).

A dokumentáció célja a tematika eldöntéséhez szükséges, Kormányrendelet szerinti tájékoztatás.

A stratégiai környezeti vizsgálat szükségessége és célja

A stratégiai környezeti vizsgálat a terveknek, programoknak a környezetvédelem és a fenntarthatóság szempontjából történő átfogó vizsgálatát jelenti.

Az Európai Unió a 2000-es évek elején a fejlesztéseket megelőző környezeti hatásvizsgálatok gyakorlatát kiterjesztette a beruházásnál korábbi fázisok (pl. ágazatpolitikák, tervek és programok) szintjére is, hogy a tervezés folyamatában minél korábbi fázisban érvényesülhessenek a környezetvédelmi szempontok. Ezt az Európai Tanács „Bizonyos tervek és programok környezeti hatásainak vizsgálatáról” szóló 2001/42/EK irányelve (hazai szóhasználatnál a stratégiai környezeti vizsgálatokról szóló irányelve) szabályozza. Az irányelv hazai bevezetése a Kormányrendeletben valósult meg.

Az SKV jellegzetességei

A (Stratégiai) Környezeti Vizsgálat olyan eszköz, mely eredetét tekintve a környezeti hatásvizsgálatokból (KHV) nőtt ki és önállósult. A környezeti hatásvizsgálat olyan eljárás, amely valamilyen tervezett emberi tevékenység következtében várható lényeges környezeti állapotváltozások becslésére és értékelésére szolgál, és ezen keresztül befolyásolja a tevékenységre vonatkozó döntést. (A KHV típusú szabályozás a beruházás formájában megjelenő tevékenységekre vonatkozik.)

A beruházások környezeti hatásvizsgálata során a legfontosabb eldöntendő kérdés az, hogy a tervezett új tevékenység megvalósítása miatt kialakuló környezetállapot elfogadható-e vagy sem. A beruházásoknál magasabb tervhierarchiai szintet (tervek, programok, szakpolitikák) értékelő stratégiai környezeti vizsgálat esetén viszont már nem egy-egy konkrét projekt elfogadása vagy el nem fogadása a tét.

A stratégiai környezeti vizsgálatok tárgyát képező ágazati fejlesztési koncepcióknál, programoknál, területi terveknél és más, a beruházási szint felett elhelyezkedő terveknél a döntés nem lehet a tervek el nem fogadása, csak a tervek megvalósítási módjának („hogyanjának”) befolyásolása.

Minden fejlesztési típusú tervnek, intézkedésnek ma alapcélja kell, hogy legyen a jobb életminőség, és a térségi szinten értelmezhető fenntartható gazdasági fejlődés biztosítása a környezeti értékek megtartása, és szükség esetén helyreállítása mellett. A legfontosabb cél, melyet el kívánunk érni, hogy jobb legyen a levegő minősége jelen program megvalósulása után.

A program tartalomjegyzéke:

1. Előzmények

2.1. A program címe, kapcsolattartási adatok és weboldalak

2.1.1. A program címe, kapcsolattartási adatok és weboldalak

2.2. Összefoglaló (opcionális: O)

2.2.1. A nemzeti levegőminőségi és szennyezéscsökkentési szakpolitikai keret

2.2.2. A jelenlegi szakpolitikák és intézkedések révén a kibocsátáscsökkentés és a levegőminőség javítása terén 2005 óta elért előrelépések

2.2.3. A 2030-ig várható fejlődés, feltételezve, hogy a már elfogadott szakpolitikák és intézkedések nem változnak

2.2.4. A 2020-ra és 2030-ra meghatározott kibocsátáscsökkentési kötelezettségek és a 2025-re meghatározott köztes kibocsátási szintek teljesítése céljából megvizsgált szakpolitikai opciók

2.2.5. Az elfogadásra kiválasztott szakpolitikák és intézkedések összefoglalása ágazatonként, ideértve elfogadásuk, végrehajtásuk és felülvizsgálatuk ütemtervét, továbbá az ezekért felelős illetékes hatóságokat

2.2.6. Koherencia

2.2.7. A (további intézkedéseket feltételező forgatókönyv szerinti) szakpolitikák és intézkedések által a kibocsátáscsökkentésre, a tagállam és a szomszédos tagállamok

levegőminőségére, valamint a környezetre gyakorolt várható együttes hatások és a hozzájuk kapcsolódó bizonytalanságok

2.3. A nemzeti levegőminőségi és szennyezéscsökkentési szakpolitikai keret

2.3.1. Szakpolitikai prioritások és azok kapcsolata más releváns szakpolitikai területek prioritásaival

2.3.2. A nemzeti, regionális és helyi hatóságokra ruházott feladatkörök

2.4. A kibocsátáscsökkentést és a levegő minőségének javítását célzó jelenlegi szakpolitikák és intézkedések révén tett előrelépések és a nemzeti és uniós kötelezettségeknek való megfelelés mértéke 2005-höz viszonyítva

2.4.1. A jelenlegi szakpolitikák és intézkedések révén a kibocsátáscsökkentés terén elért előrelépések és a nemzeti és uniós kibocsátáscsökkentési kötelezettségeknek való megfelelés mértéke

2.4.2. A jelenlegi szakpolitikák és intézkedések révén a levegőminőség javítása terén elért előrelépések és a nemzeti és uniós levegőminőségi kötelezettségeknek való megfelelés mértéke

2.4.3. A nemzeti kibocsátási források határokon átnyúló, jelenlegi hatása

2.5. A várható fejlődés, feltételezve, hogy a már elfogadott politikák és intézkedések nem változnak

2.5.1. Várható kibocsátások és kibocsátáscsökkentések (az intézkedéseket feltételező forgatókönyv szerint)

2.5.2. A levegőminőség javítása terén elért várható hatás (az intézkedéseket feltételező forgatókönyv szerint), ideértve a megfelelés várható mértékét is

2.5.2.1. A levegőminőség várható javulásának minőségi leírása

2.5.2.2. A levegőminőség várható javulásának mennyiségi leírása

2.6. A 2020-ra és 2030-ra meghatározott kibocsátáscsökkentési kötelezettségek és a 2025-re meghatározott köztes kibocsátási szintek teljesítése céljából megvizsgált szakpolitikai opciók

2.6.1. A kibocsátáscsökkentési kötelezettségek teljesítése céljából megvizsgált szakpolitikák és intézkedések részletei (a szakpolitikák és intézkedések szintjén történő jelentéstétel)

2.6.2. A kibocsátáscsökkentési kötelezettségek teljesítése céljából megvizsgált egyes szakpolitikák vagy intézkedések, vagy az azokból álló csomagok hatása a levegőminőségre és a környezetre (amennyiben rendelkezésre áll)

2.6.3. A kibocsátáscsökkentési kötelezettségek teljesítése céljából megvizsgált egyes szakpolitikák vagy intézkedések, vagy az azokból álló csomagok becsült költségei és hasznai (O)

2.6.4. Az (EU) 2016/2284 irányelv III. mellékletének 2. része szerinti, a kibocsátáscsökkentési kötelezettségek teljesítésére szolgáló és a mezőgazdasági ágazatot megcélzó intézkedésekkel kapcsolatos további részletek

2.7. Az elfogadásra kiválasztott szakpolitikák ágazonként, ideértve elfogadásuk, végrehajtásuk és felülvizsgálatuk ütemtervét, továbbá az ezekért felelős illetékes hatóságokat

2.7.1. Az elfogadásra kiválasztott egyes szakpolitikák és intézkedések vagy az azokból álló csomagok és a felelős illetékes hatóságok

2.7.2. Az intézkedések kiválasztásának magyarázata és annak értékelése, hogy a kiválasztott szakpolitikák és intézkedések miként biztosítják a más releváns szakpolitikai területek terveivel és programjaival való összhangot

2.8. A (további intézkedéseket feltételező forgatókönyv szerinti) szakpolitikák és intézkedések által a kibocsátáscsökkentésre, a levegőminőségre, valamint a környezetre gyakorolt várható együttes hatások és a hozzájuk kapcsolódó bizonytalanságok (adott esetben)

2.8.1. A kibocsátáscsökkentési kötelezettségek várható teljesítése (további intézkedéseket feltételező forgatókönyv)

2.8.2. Nem lineáris kibocsátáscsökkentési pálya

2.8.3. Rugalmassági rendelkezések

2.8.4. A levegőminőség várható javulása (további intézkedéseket feltételező forgatókönyv) (O)

2.8.5. A környezetre gyakorolt várható hatások (további intézkedéseket feltételező forgatókönyv) (O)

Tervezési terület: Magyarország

Program célja:

A levegőszennyezettség fontos tényező a környezeti expozíciók közül, melyek hatással van a szív-érrendszeri, agyi-érrendszeri, légúti és légzőszervi megbetegedések kialakulására. Egész Európában, így hazánkban is jelentős terhet ró a társadalomra a légszennyezettség miatti légzőszervi és keringési megbetegedések viszonylag magas száma. A fent említett megbetegedések miatti halálozásokhoz jelentős mértékben a kültéri- és beltéri légszennyezettség járul hozzá. Az átlagos várható élettartam 8,6 hónappal rövidül az antropogén eredetű PM_{2,5} szennyezés következtében az Európai Unióban. A szennyezett levegő az életminőségre is hatással van, mert asztmát és egyéb légúti megbetegedéseket okozhat. A levegőszennyezés munkából való kiesést is eredményez, amely magas egészségügyi költségeket von maga után. A szennyezett levegő jelentős egészségi kockázatot jelent a veszélyeztetett csoportokra, például a gyermekekre, az asztmás betegekre és az idősekre. Az emberi egészségre gyakorolt negatív hatás szempontjából a légszennyező anyagok közül a kisméretű aeroszol részecskék (szálló por - Particulate Matter: PM) a legjelentősebb szennyező anyagok. A hatás széles spektrumú, elsősorban a légző- és a keringési rendszert érinti és korcsoportonként, illetve az egészségi állapot függvényében eltérő mértékű lehet.

Ezt felismerve a WHO (World Health Organization – Egészségügyi Világszervezet) levegőminőségi ajánlatokat adott ki, az EU pedig aktualizálta 2017-ben a légszennyező kibocsátások csökkentésének országokénti célértékeit.

Az egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről szóló (EU) 2016/2284 európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján az Európai Unió összes tagállamnak kötelezően el kell készítenie az Országos Levegőterhelés- csökkentési Programját. A program elsődleges és legfontosabb célja, hogy Európában a légszennyezettség csökkenjen elsősorban öt komponens esetében: SO₂, NO₂, PM_{2,5}, NMVOC, NH₃.

Az Uniós kötelezettségeknek megfelelően, annak érdekében, hogy a levegő minősége minél kisebb kockázatot jelentsen az emberi egészségre és a környezetre – a levegő védelméről szóló Kormányrendeletben (306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet) meghatározott mértékben – 2020-ra és 2030-ra mérsékelni kell az emberi tevékenységekből származó kén-dioxid (SO₂), nitrogén-monoxid és nitrogén-dioxid (NO_x), nem metán illékony szerves vegyületek (NMVOC),

ammónia (NH₃) és kisméretű részecske (PM_{2,5}) kibocsátást (1. táblázat) Magyarországon. A cél eléréséhez a teljes gazdaságot érintő országos levegőterhelés-csökkentési programot kell kidolgozni és végrehajtani, illetve folyamatosan értékelni kell a légszennyezőanyagok kibocsátásának változását, valamint a változások hatásait. Az OLP hatékony végrehajtása csak az érintett szektorok irányításában feladatkörrel rendelkező miniszterek által felhatalmazott munkatársak közreműködésével biztosítható. A környezetvédelemért felelős miniszter javaslatára létrejött az Országos Levegőterhelés-csökkentési Program Tárcaközi Bizottság (továbbiakban: OLP TKB), amely az intézkedésekkel érintett tárcák miniszteri szinten kijelölt nyilatkozattételre jogosult képviselőiből áll.

Nemzeti kibocsátáscsökkentési kötelezettségek a 2005-ös báziséhoz viszonyítva (%-ban) (K)	SO ₂	NO ₂	Metántól eltérő illékony szerves vegyületek (NMVOC)	NH ₃	Finom szálló por (PM _{2,5})
2020–2029 (K)	-46%	-34%	-30%	-10%	-13%
2030-tól (K)	-73%	-66%	-58%	-32%	-55%

1. táblázat Nemzeti kibocsátáscsökkentési kötelezettségek 2020- és 2030-ra (Forrás: Az egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről szóló (EU) 2016/2284 európai parlamenti és tanácsi irányelv)

Az OLP TKB egyik fő feladata a koordináció, mely magában foglalja egyrészt a program kidolgozását, másrészt a program aktualizálását – legalább négyévente, jogszabályban meghatározott feltételek esetén pedig nagyobb gyakorisággal. Másik fő feladata a program egészségügyi- és környezeti hatásainak, valamint az országos emisszió kataszter alapján a kibocsátás-csökkentési pályának való megfelelés értékelése.

Az OLP TKB felülvizsgálata alapján a környezetvédelemért felelős minisztérium minden év május 30-ig (első alkalommal 2020-ban) beszámolót készít a Kormány részére az Országos Levegőterhelés-csökkentési Program végrehajtásáról.

Az OLP TKB munkaterv alapján működik, amelyet az első ülésen 2018. november 6-án fogadtak el és évenként aktualizálnak. A munkaterv tartalmazza többek között a kitűzött feladatokat, a határidőket, a feladatért felelős tárcák megnevezését és az elvégzett feladatok

megvitatását. Az OLP TKB üléseinek gyakorisága a feladatoktól függ, de legalább évente két ülés tervezendő.

Az OLP TKB ülések során javaslatok hangzottak el a bemutatott légszennyezettségi és kibocsátási adatok értékelésére vonatkozóan, amelyeket a jelen lévő szakértők mérlegeltek, tisztáztak és a dokumentumot ennek megfelelően többször is módosították. A találkozók lehetőséget adtak arra is, hogy az egyes ágazatok képviselőivel megvitatásra kerüljenek a lehetséges és kiválasztott intézkedések is.

A program elején az aktuális helyzetértékelés bemutatja a jelenlegi és az elmúlt egy évtized légszennyezettségének mértékét. A lehetséges kibocsátáscsökkentést eredményező intézkedésekre az EU is összeállított egy listát. A kiválasztott intézkedéseket szektoronként csoportosították a TKB-ban képviselt ágazatok, az energia, a közlekedés, az ipar, a lakosság és a mezőgazdasági szektorokra. Valamennyi intézkedésnek tartalmaznia kell 2020-ra és 2030-ra vonatkozóan az érintett komponensekre várható kibocsátáscsökkentési potenciált és azok költségigényét. Ezen felül minden intézkedéshez kiszámolják, hogy a meghatározott csökkentési potenciálok milyen költségvonzattal járnak.

A program kidolgozása során a lehetséges változatok közötti döntést az alábbiak határozzák meg: az OLP TKB egyeztetések, az intézkedésekhez tartozó költségvonzat, várható hatás és a végrehajthatóság.

A program elkészítéséhez a felhasznált emissziós adatok az Országos Meteorológiai Szolgálattól (továbbiakban: OMSZ) származnak. Az OMSZ által elkészített Informative Inventory Report (IIR – Informatív Kibocsátási Leltár Jelentés) tartalmazza a szektoronkénti kibocsátási értékeket, amely alapján a helyzetértékelésben készített értékelések elkészültek. Az emissziós adatok ábráinak forrása az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (továbbiakban: OLM).

A jelenlegi OLM monitor hálózat segítségével történik a programban végrehajtott intézkedések hatásának monitorozása. A mérőhálózat szakmai felügyeletét az AM, az üzemeltetést a Kormányhivatalok, az operatív- és minőségirányítási feladatokat pedig az OMSZ látja el.

A program változatainak értékelése a környezeti következmények figyelembe vételével, a környezeti szempontból elfogadható változatok értékelése költséghatékonyságuk és megvalósíthatóságuk alapján történik.

Az intézkedéseket országos szinten kell bevezetni jellegüktől függően lakott területen, mezőgazdasági területen, ipari egységekben és a közlekedési útvonalak mentén. A szennyezettebb levegőjű területeken szükséges elsősorban az intézkedések bevezetése, mivel a jelentősebb levegőminőség javulást ezen a módon lehet legkönnyebben elérni. Az intézkedések a szektorokon belül is nagyon különbözőek, így a működési feltételeket és az igénybe vett természeti erőforrások mértékét, helyét és eloszlását illetően a tevékenység tervezése és megkezdése közben becsülhetjük meg.

Kapcsolódás más tervekkel, programokkal, stratégiákkal

A készülő OLP-nek és a szintén 2019-ben készülő Nemzeti Energia- és Klímastratégiának (továbbiakban: NEKT) összhangban kell lennie egymással. A NEKT elkészülése hatással van az OLP program tartalmára. A NEKT-et minden uniós tagállamnak el kell készítenie a 2021-2030-ig terjedő időszakra, amelyben ismertetni kell, hogy a kitűzött célokat hogyan tervezik elérni. A NEKT az intézkedések mellett kitekintést tartalmaz a jövőre is. Két lépcsőben nyújtják be a dokumentumot. A tervezet már benyújtásra került, ezt az Európai Bizottság véleményezi, majd a végleges változatot 2019 végéig kell elkészítenie az EU tagállamoknak. A program többek között tartalmazza a célokat, szakpolitikai eszközöket és előrejelzéseket a tervezett intézkedések megvalósításával és azok végrehajtása nélkül is. A folyamatok előrehaladásával kapcsolatban két évente kötelező jelentéstételi kötelezettsége van az országnak.

Az előkészület alatt álló 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban foglaltak, valamint a LIFE-IP HUNGAI RY projekt tapasztalatainak és eredményeinek figyelembe vételével történik meg az OLP felülvizsgálata az elfogadást követő években.

A programban a szektoronként (lakosság, energia, közlekedés, mezőgazdaság, ipar) kiválasztott intézkedések csoportosítása a fenntartható fejlődés célrendszerének figyelembevételével is történt. A különböző intézkedések elősegítik az eddigi légszennyezés mértékének jelentős csökkentését és emellett a további szennyezések kialakulását hivatottak megakadályozni.

A helyzetértékelésben ismertetett térképek alapján látható, hogy az utóbbi időben mely területek azok, amelyeket leginkább érint a légszennyezés. Az 1. számú mellékletben szerepel három példa, mely a lakossági eredetű PM_{2,5} kibocsátást, a közlekedésből származó NO_x kibocsátást és a lakossági eredetű NMVOC kibocsátást mutatja be. A vizsgált komponensekhez tartozóan feltüntettük azokat a tevékenységeket, melyek szektorális bontásban, a legnagyobb mennyiségben szennyezik a légkört. A térképekről leolvasható, hogy a különböző szennyező anyagok kibocsátásával mely területen van probléma az országban. Az OLP-ben kidolgozott

intézkedéseket így érdemes a helyzetértékelésben megvizsgált településeken és területeken végrehajtani a hatékony levegőminőség javítás érdekében.

Több környezetvédelmi szakterülettel szoros összefüggésben van az intézkedések végrehajtása, emiatt számos különböző környezettel kapcsolatos jogszabály vagy terv kapcsolódik a programhoz, többek között a 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program, az Országos Hulladékgazdálkodási Terv 2014-2020, a zöldhulladék-gazdálkodással kapcsolatos rendelkezések, a II. Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia, stb.

A következőkben felsorolunk néhány tervet példaként, melyek hozzájárulnak az OLP megvalósításához:

- Irinyi Terv: A terv az innovatív iparfejlesztés irányainak meghatározásáról szól. A magyar Kormány számára kiemelten fontosak azok az eredmények, amelyeket az elmúlt évek során az ipar teljesítményének növekedésével sikerült elérni. A magyar nemzeti összterméken belül az iparból származó bevétel további növelése érdekében, az Európai Unió újraparosítási stratégiájával és célkitűzéseivel összhangban, a magyar kormány is kialakította saját elképzeléseit. Az újraparosítást, a hazai ipar fejlődésének segítségét a kormányzat komplex eszköztárral igyekszik segíteni.
- Jedlik Ányos Terv: A közlekedési szektor fejlődését segítő terv, ezen belül is az elektromos autókra és az elektromos közlekedésre fókuszál. Főbb témakörei a következők:
 - az e-mobilitás elterjesztéséhez kapcsolódó kutatás-fejlesztés és innovációs (K+F+I) tevékenység támogatása, hazai gyártás;
 - az elektromos autózás infrastruktúrájának jelentős iparfejlesztési potenciált hordozó bővítése, a projektek finanszírozásának elősegítése;
 - az elektromos autózást támogató jogi- és adózási feltételek felülvizsgálata, kibővítése;
 - a közösségi közlekedés és az e-mobilitás kapcsolatának vizsgálata.

Az Országos Levegőterhelés-csökkentési Program a 2019-ben tervezett elfogadástól számítva 2030-ig tart. A programban foglalt intézkedések módosításának gyakorisága függ a felülvizsgálati időszakokat követő értékelések eredményességétől.

Tekintettel arra, hogy több szektorban történnek beavatkozások, melyek célja a különböző légszennyező anyagok kibocsátásának csökkentése, ezért a várható pozitív környezeti hatások összeadódhatnak vagy felerősíthetik egymást javítva a települések levegőminőségét, mivel az

egyreszterületekben végrehajtott intézkedéseknek különböző gazdasági, társadalmi hatásai is lehetnek a környezetvédelmi célokon túl. Például a lakosság szemléletformálásának a környezettudatos fogyasztói szokások elterjedése révén jelentős hatása lehet az innovatív ipari technológiák fejlesztésére és alkalmazására, melynek – a légszennyezettség csökkenésén túl – gazdasági hatása is várható, hiszen a fenntartható vásárlási szokások pozitívan befolyásolják a környezetkímélőbb eljárásokat alkalmazó gyártók és szolgáltatók piaci részesedését, ezáltal a körforgásos gazdaság felé való elmozdulását. A fűtés szempontjából szociális támogatási rendszer biztosítása elengedhetetlen a lakosság számára. Ennek az intézkedésnek a megvalósítása nagyon fontos, mivel a helyzetértékelés alapján a legnagyobb problémát a lakossági fűtésből származó szennyezőanyagok okozzák. A meglévő támogatási rendszer bővítése az egyik fő cél, valamint a szociális alapon történő lehető legkörnyezetbarátabb tüzelőanyag biztosítása.

A program végrehajtása légszennyezőanyag kibocsátás csökkentéssel jár, a pozitív hatások az országhatárokon áttérjednek, a csökkenő levegőszennyezettségnek negatív hatása természetesen nem várható Magyarországon és a környező országokban sem.

Az energiaellátás, energiafogyasztás, közlekedés, ipar, hulladékgazdálkodás, mezőgazdaság és a lakossági szektorban kitűzött célok megvalósulásával az érintett szektorok fenntarthatóbbá válnak. Az erőforrásfelhasználás javulni fog, ezért a természeti erőforrások használata csökken, mely a rendszer hatékonyságát növeli. (Például az energiatermelés szektorban a lignit szakaszos kivezetésével a karbon alapú gazdaságról a megújuló energiák használatára való áttérés lesz jellemző.) A közlekedési szektorban az új technológiai megoldások és az erőforrások hatékonyabb kihasználása (telekocsi, tömegközlekedés használatának ösztönzése, áruszállítás hatékonyabb átszervezése, elkerülő utak létesítése stb.), valamint a közlekedési igények csökkentésének ösztönzése révén légszennyező anyag kibocsátás csökkenése várható, illetve az érintett lakosság kitettsége csökkenése.

Célterület:

Az OLP országos, Magyarország teljes lakosságára kiterjedő ~9,8 millió fő. A program első sorban a lakott területek PM_{2,5} és NO_x légszennyezettségének csökkentésének megoldását illetve a településeket összekötő közutak vonalmenti NO_x légszennyezettségének csökkentését tűzte ki célul. Az erőművek és ipari területek környezetében NMVOC, valamint a mezőgazdasági területeken az NH₃ kibocsátásának csökkentése az elsődleges cél.

Mivel a program fő célterületei a lakott területek illetve közlekedési vonalas infrastruktúra, a program nem érinti a hazai (országos vagy helyi), közösségi vagy más nemzetközi szintű védettséget élvező területeket. Közvetett módon a pozitív hatás érintheti a védettséget élvező területeket is a programban foglalt légszennyezőanyag-kibocsátás csökkentési intézkedések megvalósulása révén.

A programban foglalt intézkedések környezeti hatásai:

A programban foglalt intézkedések olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat ösztönöznek, amelyek közvetett módon pozitív környezeti következménnyel járhatnak, különösen azok, amelyek olyan befektetői, termelői vagy fogyasztói magatartást módosítanak, vagy ösztönöznek, illetve egyéb olyan tendenciákat erősítenek, amelyek természeti erőforrás igénybevételének vagy környezetterhelésének csökkentéséhez vezethetnek, olyan fajta beruházásokat, fejlesztési irányokat részesítenek előnyben, amelyek további környezetterhelést vagy igénybevételt csökkentő fejlesztéseket vonzanak, ösztönöznek.

A program végrehajtása során a meglévő környezeti konfliktusok oldása, környezeti problémák enyhítése és megoldása várható. Új környezeti problémák megjelenése nem prognosztizálható.

A program megvalósulása során a környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeinek, feltételeinek megteremtése, fenntartásának segítése feltételezhető, korlátozása nem tervezett.

A programban foglalt intézkedések kiterjednek a helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezet és területfelhasználás létrehozására és fenntartására, valamint környezetbarát, megújuló energiaszolgáltatási irányok felé elmozduló működtetés átalakítására. Az OLP programban kitűzött céloknak szerepelnie és egyeznie kell a helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal, tehát a településre vonatkozó környezetvédelmi programban és a levegőtisztasági tervben is szükséges feltüntetni azokat.

A program nem terjed ki olyan helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományok gyengítésére, amelyek nem alkalmazkodnak a táj eltartó képességéhez.

A program nem fogalmaz meg olyan tevékenységet, amely a természeti erőforrások megújulásának korlátozását feltételezi.

A programban foglalt intézkedések célja, hogy a területhasználat illeszkedjen a helyi igényekhez és a lokális problémák helyben történő megoldásához vezet.

A program helyi természeti erőforrások használatát illetve a helyi természeti erőforrások helyben történő megtermelését és hasznosítását ösztönzi. Például a helyi élelmiszertermelés, vagy az energia helyben történő megtermelése rövidíti a szállítási és ellátási út hosszát, ezáltal a légszennyező anyagok kibocsátási mennyiségének csökkenéséhez vezet.

A programban foglalt tevékenységek nem terjednek ki a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló Kormányrendeletben a vizekre és a védett területekre meghatározott környezeti célkitűzésekre, illetve nincs negatív hatásuk a vizek vagy a védett területek állapotára.

A programban foglalt intézkedések végrehajtása nem jár jól azonosítható környezeti igénybevétellel vagy terheléssel, így az nem jelent kockázatot a környezeti elemekre, illetve az érintett lakosság egészségi állapotára, társadalmi, gazdasági helyzetére. A várhatóan fellépő változások a levegőminőség javulását eredményezik, ezáltal pozitív hatások feltételezhetőek a környezeti elemekre, emberi egészségre, gazdasági, társadalmi helyzetre nézve.

A program nem fogalmaz meg környezeti elemek, rendszerek (a Kormányrendelet 4. számú mellékletének 3.6.1.1. és 3.6.1.2. pontjai szerint) vagy a kulturális örökség szempontjából különleges területhasználati igényt.

A program nem fogalmaz meg olyan tevékenységet, amely igénybevételi határérték, kibocsátási határérték vagy szennyezettségi határérték túllépéssel járna. A programban foglalt intézkedések célja a már meglévő levegőszennyezettségi értékek csökkentése.

A program nem fogalmazza meg olyan tevékenység megvalósulását, mely a már meglévő terület hasznosításától, használatától eltérően intenzív használatra vagy hasznosításra való áttérést feltételez.

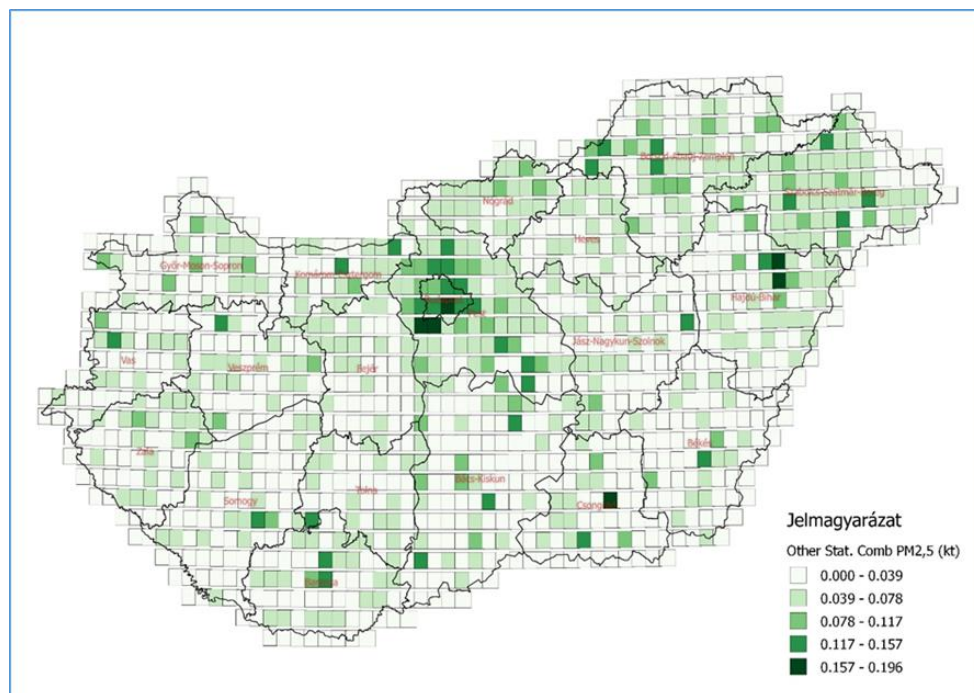
Lehetséges kockázatok

Az OLP megvalósításának elmaradása esetén számolni kell azzal a kockázattal, hogy a légszennyezettség mértéke stagnál, vagy növekszik; ha legalább részben megvalósul, akkor viszont enyhe javulás várható. Az Európai Unió Bizottsága kötelezettségzegési eljárást indított

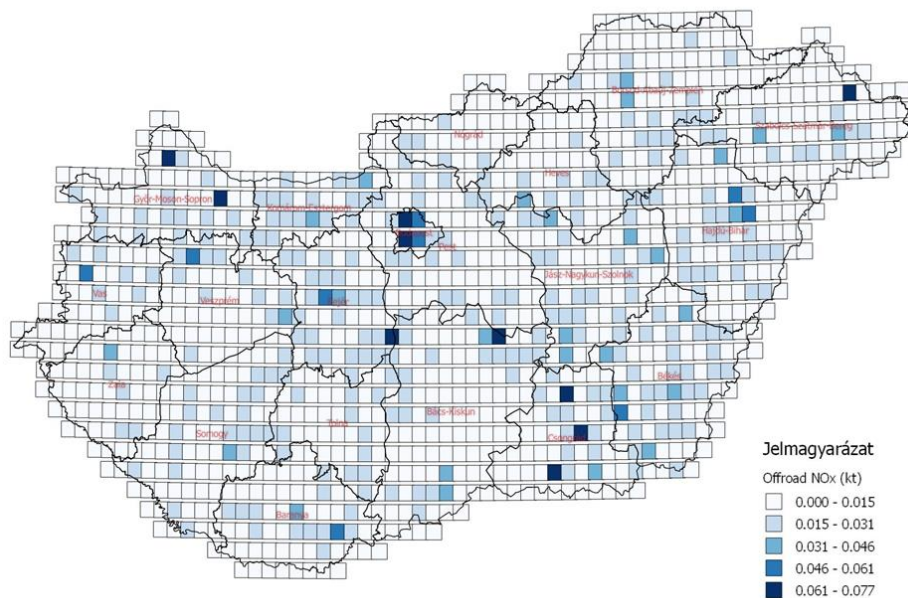
Magyarország ellen PM₁₀ szennyezettség miatt 2009-ben, NO₂ szennyezettség miatt pedig 2016-ban. A PM₁₀ szennyezettséggel kapcsolatos jogsértés 2018 ősze óta bírósági szakaszba lépett, mindkét eljárás jelenleg is tart. Az EU további jogsértési eljárásokat kezdeményezhet Magyarország ellen, amennyiben az ország nem tesz meg mindent a programban vállaltak végrehajtására, ezzel a levegőminőség jelentős javítása nem valósul meg.

Mellékletek

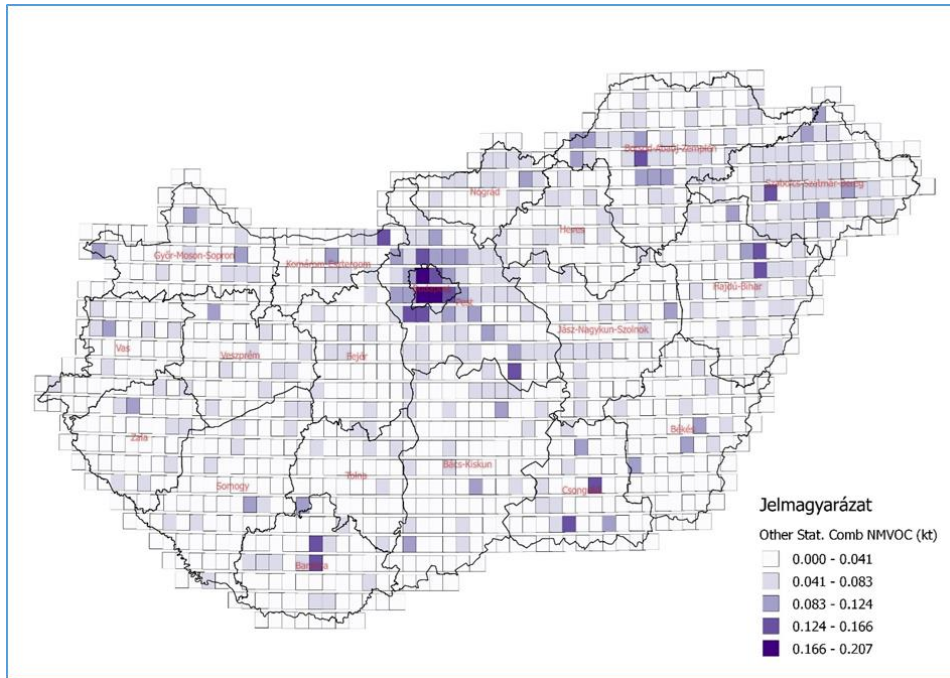
1. számú melléklet

Lakossági PM_{2,5} kibocsátás területi eloszlása Magyarországon mérési pontonként 0-196t/év kibocsátásra vonatkozóan (2015) (Forrás: OMSZ)

Közúton kívüli gépjármű-közlekedés NO_x-kibocsátásának területi eloszlása Magyarországon mérési pontonként 0-77t/év kibocsátásra vonatkozóan (2015) (Forrás: OMSZ)

Lakosság NMVOC-kibocsátásának területi eloszlása Magyarországon mérési pontonként 0-0,207kt/év kibocsátásra vonatkozóan (2015) (Forrás: OMSZ)